



Z N A N S T V E N O - S T R U Č N I S K U P

16. svibnja 2025. godine

Reproduktivna etika i antropologija (ne)plodnosti:

Znanstveni, bioetički i teološki obzori



Katolički bogoslovni fakultet, Sveučilište u Splitu

Zrinsko-Frankopanska 19, Split



PROGRAM

9.00 Otvaranje skupa
dekan Šimun Bilokapić

I. SESIJA *moderator Rok Čivljak*

- 9.10 **Kliči nerotkinjo! (Iz 54,1) Poticajni zaokreti biblijskih pogleda na plodnost i neplodnost**
MILJENKA GRGIĆ
- 9.30 **Neplodnost danas - iz perspektive liječnika**
JELENA MARUŠIĆ
- 9.50 **Restorativna reproduktivna medicina kao alternativa medicinski potpomognutoj oplodnji**
BORIS UJEVIĆ

10.00 - 10.15 Rasprava

10.15 - 10.30 Pauza

II. SESIJA *moderator Ivica Grković*

- 10.30 **Postabortivni sindrom neuspjelih pokušaja postpomognute oplodnje**
LORENA ŠAMAL
- 10.50 **Billingsova ovulacijska metoda - metoda samopraćenja u službi prevencije, dijagnostike i liječenja neplodnosti**
MARIJA ĆURLIN
- 11.10 **Pravna regulacija medicinski pomognute oplodnje u Republici Hrvatskoj i pojedinim europskim zemljama**
NEVENA ALJINOVIĆ

11.30 - 11.45 Rasprava

11.45 - 12.00 Pauza

III. SESIJA *moderator Ivan Bodrožić*

- 12.00 **Rodna ideologija, MPO i genomska hibridizacija - dva lica eugenike?**
BORIS BAČIĆ
- 12.30 **Zametak između nade i tržišta: Bioetička dilema pohrane i selekcije embrija u postupcima pomognute oplodnje**
DAMIR ŠEHIĆ
- 12.50 **Bioetičke kontroverze reproduktivne medicine i prenatalnog razvojnog stadija**
SUZANA VULETIĆ & RUŽICA PALIĆ KRAMARIĆ

13.10. - 13.30 Završna rasprava i zaključci

13.30 Zatvaranje skupa



KLIČI, NEROTKINJO! (Iz 54,1) POTICAJNI ZAOKRETI BIBLIJSKIH POGLEDA NA PLODNOST I NEPLODNOST

doc. dr. sc. Miljenka Grgić

Sažetak predavanja

Izlaganje prati razvoj biblijske misli o plodnosti i neplodnosti. Polazi se od najstarijeg i najraširenijeg misaonog okvira, u kojem se plodnost predstavlja pozitivno, a neplodnost negativno. Takav je pogled osobito izražen u biblijskoj prapovijesti (Post 1-11) i u tekstovima koje je oblikovala i na koje je utjecala tradicionalna izraelska mudrost. Potom se sagledavaju biblijski tekstovi koji govore o izvanrednom nadvladavanju neplodnosti, preciznije, pripovijesti o šest neplodnih žena: tri izraelska matrijarha (Sara, Post 17,15-21; 18,1-15; 21,1-7; Rebeka, Post 25,21; Rahela, Post 29,31; 30,22-23) i tri majke biblijskih sudaca i proroka (majka suca Samsona, Suci 13,2-25; Ana, majka suca i proroka Samuela, 1 Sam 1,1-2,11; Elizabeta, majka Ivana Krstitelja, Lk 1,5-25.57-80). Dinamika ovih pripovijesti pomiče granice uobičajenog shvaćanja plodnosti i neplodnosti ukoliko otkriva da izvanredna plodnost, koja nadvladava naravno stanje neplodnosti, daje kvantitativno i kvalitativno izvanredniji plod od naravne plodnosti. Na tu misao nadovezuje se niz kasnijih biblijskih tvrdnji koje u okviru govora o opstanku Božjeg naroda izokreću uobičajeno viđenje plodnosti i neplodnosti (Iz 49,21; 54,1; 56,3-5; Lk 23,29; Gal 4,27). To viđenje uklapa se u okvirne postavke novozavjetne misli, koja se uopće ne bavi naravnom plodnošću niti nadvladavanjem naravne neplodnosti, nego duhovnom plodnošću u okvirima širenja Kraljevstva Božjega (usp. Mt 19,12; 1 Kor 7,25-26; Gal 4,18-19) te tako označava konačni prijelaz biblijske misli sa negativnog na pozitivno viđenje naravne neplodnosti.



Miljenka Grgić

Katolički bogoslovni fakultet Split

Doktorirala je biblijske znanosti 2014. godine. Po završetku studija djelovala je kao vanjski suradnik na Teološko-katehetskom odjelu Sveučilišta u Zadru (2015./2016.), a od 2016. zaposlena je pri Katedri Svetog pisma Starog zavjeta na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu. U znanstvenom radu bavi se prvenstveno starozavjetnim tekstovima i aktualizacijom starozavjetnih tema. Članica je Družbe sestara Služavki Maloga Isusa.



NEPLODOST DANAS - IZ PERSPEKTIVE LIJEČNIKA

izv. prof. prim. dr. sc. Jelena Marušić, dr. med.

Sažetak predavanja

Neplodnost je nemogućnost para da ostvari trudnoću nakon 12 mjeseci redovitih spolnih odnosa. Učestalost neplodnosti i u svijetu i u Republici Hrvatskoj je oko 15-17 %, što znači da se svaki šesti par suočava s ovim problemom, a stručnjaci upozoravaju na porast neplodnosti kroz sljedećih deset godina na 30 %. Uzroci neplodnosti podjednako zastupljeni su kod muškaraca i žena iako posljednjih godina bilježimo porast muške neplodnosti. Osim zdravstvenih uzroka poput policističnih jajnika ili endometrioze i drugih rjeđih oboljenja kod žena te proširenih vena testisa, infekcija ili začepljenja sjemenovoda, kod muškaraca znatan doprinos neplodnosti danas uzrokuje odgađanje rađanja za dob iza 35. godine života, debljina, pušenje, stres, okolišna zagađenja, zračenja i druge „blagodati“ modernog doba. Prevencija neplodnosti edukacijom mladih o štetnim čimbenicima za reprodukciju, rano otkrivanje i liječenje bolesti koje umanjuju plodnost je važan doprinos u borbi protiv neplodnosti. Kod prisutne neplodnosti također je važno što ranije pokrenuti postupke obrade i dijagnostike u smislu otkrivanja uzroka i što ranijeg liječenja. 30 % uzroka neplodnosti možemo liječiti konzervativno lijekovima ili operativnim postupcima, a 70 % uzroka zahtijevaju liječenje metodama pomognute oplodnje. Uspjeh liječenja najviše ovisi o uzroku same neplodnosti, kao i o dobi žene i muškarca. Unatoč tome, mnogi parovi ne traže pravovremenu pomoć zbog slabe informiranosti i društvene stigme povezane s neplodnošću. Rano prepoznavanje uzroka i pravovremena terapija znatno povećavaju šanse za uspješno začeće. Podrška i edukacija parova ključne su za suočavanje s izazovima neplodnosti.



Jelena Marušić

Poliklinika Hormona

Karijeru započinje kao znanstvena novakinja na Katedri za fiziologiju, a 2000. godine započinje specijalizaciju iz ginekologije i opstetricije. Subspecijalizaciju iz humane reprodukcije i ginekološke endokrinologije završava na KBC Rebro - Petrova. Do 2023. godine radi u KBC-u Split, gdje je obnašala dužnost Pročelnice Zavoda za ginekološku endokrinologiju i humanu reprodukciju. Danas djeluje u privatnoj praksi kao osnivačica i medicinska direktorica Centra za žensko zdravlje Hormona. Izvanredna je profesorica na Medicinskom fakultetu i Sveučilišnom odjelu zdravstvenih studija u Splitu. Mentorirala je više od 20 diplomskih radova i jednu doktorsku disertaciju. Autorica je brojnih znanstvenih i stručnih radova, a redovita je pozvana predavačica na domaćim i međunarodnim kongresima iz područja ginekologije, porodništva, endokrinologije, debljine i medicine životnog stila. Posebna područja interesa su joj neplodnost i menopauza.



RESTORATIVNA REPRODUKTIVNA MEDICINA KAO ALTERNATIVA

MEDICINSKI POTPOMOGNUTOJ OPLODNJI

prim. dr. Boris Ujević

Sažetak predavanja

Neplodnost nije dijagnoza, nego posljedica više neprepoznatih, podležećih bolesti. Općeprihvaćeni pristup liječenja neplodnosti medicinski pomognutom oplodnjom (MPO) pristupa neplodnosti kao tehničkom izazovu da se premosti nefunkcionalan proces. MPO je skup postupaka kojima se tehnološki kontrolira i pomaže spajanje ženske i muške spolne stanice radi postizanja trudnoće i porođaja, izvan ili unutar tijela žene, na način drukčiji od snošaja. Engleski termin Assisted reproductive technology (ART) jasnije od hrvatskog termina naglašava ključnu ulogu tehnologije. MPO je fokusiran samo na čimbenike koji djeluju negativno na uspješnost IVF postupaka. Ne otkrivaju se i ne liječe uzroci neplodnost, nego se uzroci (podležeće bolesti) „preskaču“. Više uzroka neplodnosti zahtijeva primjenu više dijagnostičkih metoda kojima se identificiraju različiti etiološki čimbenici koji zatim postaju ciljevi terapije. Restorativna reproduktivna medicina (RRM) nudi znanstveno utemeljen, holistički pristup reproduktivnoj medicini usmjeren na pacijenta. Razumijevanjem fiziologije i patofiziologije, dijagnosticiranjem i rješavanjem patoloških procesa nastoji obnoviti normalnu fiziologiju i anatomiju ljudskog reproduktivnog sustava i time obnoviti reproduktivno zdravlje. Ovaj pristup poštuje integritet ljudske osobe i pravo žena i muškaraca na pristup reproduktivnoj zdravstvenoj skrbi koja poštuje njihovo pravo da razumiju i zajednički upravljaju vlastitom plodnošću, uz odgovarajuću medicinsku pomoć. Tijekom liječenja parovi se upoznaju sa svojom reproduktivnom fiziologijom te postaju aktivni sudionici u liječenju vlastite neplodnosti. Krajnji cilj RRM nije trudnoća nego zdrava obitelj.



Boris Ujević

KBC Sveti Duh

Specijalistički ispit iz ginekologije i opstetricije položio je 1999. godine. Trenutno je zaposlen u Kliničkoj bolnici Sveti Duh na odjelu za Humanu reprodukciju, ginekološku endokrinologiju i menopauzu. Uže područje rada je liječenje neplodnosti i minimalna invazivna kirurgija.



POSTABORTIVNI SINDROM NEUSPJELIH POKUŠAJA POSTPOMOGNUTE OPLODNJE

Lorena Šamal, mag. med. techn.

Sažetak predavanja

S obzirom na visok postotak partnera s poteškoćama začeća, mnogi se od njih priklanjaju različitim metodama medicinske pomognute oplodnje. Budući da je stopa ne/uspješnosti kod određenih tehnika dosta velika, posljedice se manifestiraju čestim gubitkom implantiranih ili kriokonzerviranih embrija te dolazi do postabortivnog sindroma, kojem izostaje dijagnostička prepoznatost, a samim time i adekvatna podrška. Postabortivni sindrom predstavlja kompleksno psihološko, emocionalno i duhovno stanje koje može zahvatiti pojedine osobe nakon spontanih ili induciranih pobačaja te neuspjelih pokušaja medicinski pomognute oplodnje. Ove osobe često nemaju pristup adekvatnoj psihološkoj i duhovnoj podršci, zbog nedostatka specijaliziranih bioetičkih savjetovališta, dostupnih psihoterapijskih intervencija i integriranih medicinskih pristupa u ginekološkim ordinacijama. Nadalje, društvena stigmatizacija, osjećaj osobne krivnje i samo-preispitivanje dodatno otežavaju njihovu situaciju. Na temelju tih zabrinjavajućih činjenica, nastojali smo provesti istraživanje koje je imalo za cilj analizirati bioetičku informiranost i medicinske stavove studenata sestrinstva o postabortivnom sindromu i njegovim posljedicama kako bi se razvile smjernice za bolje uključivanje medicinskih sestara u pružanje podrške ženama koje prolaze kroz ovo iskustvo. Rad naglašava potrebu za interdisciplinarnim pristupom u kontekstu medicinskih, etičkih i teoloških izazova (ne)plodnosti, pružajući prijedloge za unaprjeđenje integrativne sestrinske skrbi i jačanje sustava podrške osobama pogođenima postabortivnim sindromom i neuspjelim postupcima medicinski pomognute oplodnje.

Lorena Šamal



KBC Rebro, Klinika za pedijatriju, Zavod za kliničku imunologiju, respiracijske i alergološke bolesti i reumatologiju

Autorica je diplomskog rada na temu postabortivnog sindroma, čime započinje svoje znanstveno-istraživačko djelovanje. Želja joj je nastaviti akademski put kroz doktorski studij, dodatno proširiti istraživanje i sudjelovati u edukaciji te organizaciji grupa podrške za žene i medicinsko osoblje suočeno s posljedicama postabortivnog sindroma. Svoju profesionalnu karijeru započinje radom na KBC-u

Rebro, gdje djeluje na odjelu kliničke imunologije, respiratornih, alergoloških bolesti i reumatologije. Aktivno sudjeluje u timskom radu, primjeni sestrinskih intervencija te pružanju holističke i empatične skrbi pacijentima. Dugoročno, cilj joj je povezati kliničku praksu s edukacijom i znanstveno-istraživačkim radom te doprinijeti razvoju sestrinske profesije u području reproduktivnog mentalnog zdravlja i pedijatrijske skrbi.



BILLINGSOVA OVULACIJSKA METODA - METODA SAMOPRAĆENJA U SLUŽBI PREVENCIJE, DIJAGNOSTIKE I LIJEČENJA NEPLODNOSTI

izv. prof. dr. sc. Marija Ćurlin

Sažetak predavanja

Billingsova ovulacijska metoda prirodnog planiranja obitelji već se 70 godina uspješno primjenjuje širom svijeta zbog svoje jednostavnosti i pouzdanosti, jasno obrazložene znanstvene podloge i usklađenosti s učenjem Katoličke Crkve o ljudskoj spolnosti. Katolički ju parovi često smatraju „prirodnom i moralno prihvatljivom“ metodom liječenja neplodnosti, nesvjesni da ova metoda zapravo ne liječi neplodnost. Njen je učinak fantastičan samo u slučaju subfertilnih parova kojima pomaže da prepoznaju slabo primjetna, neredovita ili kratka plodna razdoblja. Ipak, premda ne liječi izravno, Billingsova ovulacijska metoda može mnogo pomoći kod problema neplodnosti. Ova metoda pripada metodama svijesti o plodnosti (engl. fertility awareness methods) jer omogućuje prepoznavanje plodnih i neplodnih razdoblja ciklusa na osnovu svakodnevnog praćenja promjena sluzi vrata maternice koje su odraz cikličkih promjena spolnih hormona. Međutim, kada se zbog narušenog zdravlja žene, nezdravog načina života i prehrane poremeti hormonska regulacija ili kada dođe do infekcije, sluz se također mijenja, ali ta promjena više ne ukazuje na plodnost, već na narušeno zdravlje. Praćenje tih promjena može pridonijeti dijagnostici uzroka neplodnosti i uspostavljanju optimalne terapije. Takvo samopraćenje posebno je korisno u populaciji mladih žena jer im pomaže da rano otkriju pokazatelje narušene plodnosti i na vrijeme promijene način života i započnu liječenje. Primjena Billingsove metode u ovom slučaju razvija svijest o ženskom zdravlju (engl. health awareness) koja može pridonijeti prevenciji neplodnosti, a uz to ženama dati osjećaj samosvijesti, sigurnosti i kontrole nad vlastitim tijelom i tako unaprijediti njihovo tjelesno i duševno zdravlje, a time i sposobnost da jednog dana budu zdrave trudnice i majke.



Marija Ćurlin

Hrvatsko katoličko sveučilište

Diplomirala je molekularnu biologiju na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a doktorsku disertaciju u području neurorazvojne genetike obranila je 2006. g. na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 1997. do 2021. djeluje na Zavodu za histologiju i embriologiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a od 2021.

na Medicinskom fakultetu Hrvatskog katoličkog sveučilišta, gdje obavlja dužnost prodekanice za kvalitetu i voditeljice Centra za obitelj Hrvatskog katoličkog sveučilišta. Trenutno je voditeljica trogodišnjeg projekta HKS-a „Molekularna regulacija i praćenje cikličkih promjena cervikalne sluzi u svrhu otkrivanja poremećaja ovulacije“. Od 2003. godine aktivno se bavi pastoralom obitelji i mladih, organizacijom i provođenjem stručnih skupova i edukacija o fiziologiji plodnosti i neurorazvojnim procesima, te stručnim savjetovanjem korisnika i podučavatelja Billingsove ovulacijske metode® prirodnog planiranja obitelji. Predsjednica je Centra za prirodno planiranje obitelji i savjetodavna direktorica međunarodne organizacije WOOMB International. Članica je Vijeća HBK za život i obitelj. Udana je i majka dvoje mladih ljudi.



PRAVNA REGULACIJA MEDICINSKI POMOGNUTE OPLODNJE U REPUBLICI HRVATSKOJ I POJEDINIM EUROPSKIM ZEMLJAMA

doc. dr. sc. Nevena Aljinović

Sažetak predavanja

Dugo je vremena ostvarenje roditeljstva počivalo na tradicionalnom konceptu začeca ili posvojenju, a obitelj je koincidirala s biološkim postulatima i genetskom sponom njenih članova. Ne tako davno, zakonska ograničenja uskraćivala su mogućnost ostvarenja roditeljstva istospolnim partnerima i samcima, ograničavajući takvu mogućnost isključivo na bračne heteroseksualne parove. Zahvaljujući suvremenim znanstveno-biomedicinskim dosezima, napose u području medicinski pomognute oplodnje, realizacija roditeljstva postala je moguća, kako za neplodne parove, tako i pojedince koji zbog bioloških ili inih okolnosti ne mogu ostvariti roditeljstvo tradicionalnim putem. Uvjeti pod kojima je moguće ostvarenje te čovjeku imanentne aspiracije strogo je zakonski regulirano i podliježe normativnom ograničenju, kako u pogledu vrste medicinski pomognutih postupaka, tako i korisnika prava i samog postupka provedbe. Unatoč nespornim blagodatima koje je ovo kontemporarno dostignuće donijelo, nisu bezrazložne bojazni u pogledu mogućnosti manipulacije prilikom odabira spola djeteta, kloniranja ljudskog bića ili korištenja usluge surugat (zamjenskog) majčinstva. Potonji oblik medicinski pomognutog začeca evocira podvojene reakcije i potiče žustre rasprave te se kosi s konceptom tradicionalne obitelji i podriva (neoborivu) pravnu paradigmu da je majka djeteta žena koja ga je rodila. Iz navedenog je razloga zamjensko majčinstvo, u mnogim europskim zemljama kontinentalne pravne tradicije, kao alternativni način ostvarenja roditeljstva, neprihvatljiv i zakonom zabranjen.



Nevena Aljinović

Sveučilišni odjel za forenzične znanosti Sveučilišta u Splitu

Diplomirala je na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Splitu 2004. godine, a pravosudni ispit položila je u rujnu 2007. Od 2012. godine zaposlena je na Sveučilišnom odjelu za forenzične znanosti, inicijalno u suradničko zvanje asistentice za područje društvenih znanosti, polje pravo, grana kazneno pravo, kazneno procesno pravo, kriminologija i viktimologija na predmetu Kazneno pravo, a od 2023. godine u znanstveno-nastavno zvanje docentice na Katedri za pravne znanosti u forenzici. Autorica je i koautorica više znanstvenih i stručnih radova iz područja prava, znanstvene grane kaznenog prava i kaznenog procesnog prava. Sudjelovala je i izlagala na brojnim domaćim i međunarodnim znanstvenim skupovima.



RODNA IDEOLOGIJA, MPO I GENOMSKA HIBRIDIZACIJA - DVA LICA EUGENIKE?

doc. dr. sc. Boris Bačić

Sažetak predavanja

Predavanje problematizira ideološke i tehnološke izazove suvremene reproduktivne medicine kroz dvije povezane dimenzije: koncept rodne ideologije u kontekstu pristupa medicinski potpomognutoj oplodnji (MPO) te napredne tehnike genomske hibridizacije embrija koje otvaraju nove horizonte eugeničkih praksi. U prvom dijelu analizira se pojam rodne ideologije, koja podrazumijeva razdvajanje biološkog spola i društveno konstruiranog roda, te se promatra njezin utjecaj na redefiniranje pojmova roditeljstva i obitelji. Suvremeni narativi o rodu sve češće stavljaju naglasak na samoodređenje identiteta, dok se biološki čimbenici sve više relativiziraju. U tom svjetlu raspravlja se o implikacijama koje takva promjena donosi za sustav MPO-a, gdje postupci poput intrauterine inseminacije (IUI), in vitro oplodnje (IVF) i intracitoplazmatske injekcije spermija (ICSI) postaju ne samo medicinska intervencija, već i prostor ideološke borbe za redefiniciju uloge majke, oca i djeteta. Uz pregled tehničkih aspekata MPO-a, osvjetljavaju se i etičke dileme povezane s odabirom i selekcijom embrija, kriterijima pristupa liječenju, kao i mogućim utjecajem na demografsku politiku i društvene vrijednosti. Drugi dio fokusira se na genetsko uređivanje embrija kroz tehnologije poput preimplantacijske genetičke dijagnoze (PGD), probira (PGS) te sve prisutnijih CRISPR-Cas metoda koje omogućuju precizno modificiranje genetskog materijala već u fazi zametka. Kroz recentne eksperimente u Japanu, Kini i SAD-u prikazuju se pokušaji stvaranja zametaka s istospolnim roditeljima ili genetski modificirane djece otporne na određene bolesti, čime se prelazi iz sfere terapijskog u potencijalno eugeničko područje. Ti su primjeri potaknuli burne etičke, pravne i teološke rasprave diljem svijeta, osobito s obzirom na pitanje može li se i smije li ljudski život u začetku prilagođavati našim željama, kriterijima ili tržišnim logikama. U tom kontekstu, postavlja se pitanje: prelazi li suvremena reproduktivna medicina prag tehničkog napretka i ulazi u novu eru eugenike, i jesmo li kao društvo spremni na posljedice koje takav pomak nosi?



Boris Bačić

Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu

Specijalist je ginekologije i porodništva te subspecijalist ginekološke onkologije, zaposlen kao docent pri Katedri za ginekologiju i porodništvo Medicinskog fakulteta u Splitu. Tijekom svoje bogate karijere izveo je više od 2000 laparoskopsko-ginekoloških operacija, uključujući brojne pionirske zahvate u južnoj Hrvatskoj poput prve laparoskopske histerektomije i radikalne laparoskopske limfadenektomije kod ginekoloških karcinoma. Aktivno se bavi znanstvenim istraživanjem, posebice u području onkologije jajnika, operativne ginekologije i bioetike. Autor je brojnih znanstvenih radova objavljenih u međunarodnim časopisima te aktivno sudjeluje kao predavač na brojnim domaćim i međunarodnim kongresima. Djeluje kao stalni sudski vještak i član je niza stručnih društava, uključujući Europsko društvo za ginekološku laparoskopiju.



ZAMETAK IZMEĐU NADE I TRŽIŠTA: BIOETIČKA DILEMA POHRANE I SELEKCIJE EMBRIJA U POSTUPCIMA POMOGNUTE OPLODNJE

doc. dr. sc. Damir Šehić

Sažetak predavanja

Promišljanje o statusu ljudskog zametka u kontekstu suvremenih postupaka pomognute oplodnje otvara ključno pitanje: ostaje li zametak shvaćen kao osoba od trenutka začeća ili postaje objekt tehnološke manipulacije i tržišne logike? Suočeni s praksama stvaranja višestrukih zametaka, njihovim zamrzavanjem, selekcijom prema genetskim svojstvima te često dugotrajnom ili trajnom pohranom, ulazimo u prostor dubokih bioetičkih dvojbi i antropoloških pitanja.

Teološka tradicija Crkve, u kontinuitetu s naravnim moralnim zakonom, svjedoči kako ljudski život, i u svom začetku, nosi neotuđivo dostojanstvo koje nije uvjetovano razinom razvoja, funkcionalnošću ili korisnošću. Zametak nije tek "potencijalna osoba", već konkretna ljudska egzistencija, pozvana na ispunjenje osobnog odnosa s Bogom. U tom smislu, Crkva poziva na budnost savjesti pred tehnikama koje, iako medicinski sofisticirane, mogu zanemariti temeljno pravo na život i poštovanje ljudske osobe.

U svjetlu dokumenata *Donum vitae* i *Dignitas personae*, Crkveno učiteljstvo poziva na razboritu i vjerodostojnu prisutnost u bioetičkom dijalogu, gdje tehnološki napredak ne smije biti oslobođen moralne odgovornosti. Teološka misao, oslonjena na otajstvo utjelovljenja i neizmjerne vrijednosti svakog ljudskog života, pozvana je svjedočiti istinu o čovjeku i njegovu pozivu na život, ne kao proizvod, nego kao dar



Damir Šehić

Sveučilište u Zadru

Damir Šehić, svećenik je Zadarske nadbiskupije i docent je na Teološko-katehetskom odjelu Sveučilišta u Zadru, gdje predaje Osnovnu moralnu teologiju, Bioetiku i Socijalni nauk Crkve. Angažiran je i na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu, gdje predaje kolegije iz područja moralne teologije. Njegov

znanstveni interes usmjeren je ponajprije na bioetiku, osobito na pitanja početka ljudskog života, dostojanstva osobe i odnos prava i moralne teologije. Uz to, interes proučavanja usmjerava i prema suvremenim izazovima transhumanizma, s naglaskom na kritičku evaluaciju tehnoloških pokušaja redefiniranja čovjeka, antropološke implikacije umjetne inteligencije te etičke granice ljudske moći nad životom i naravi.



BIOETIČKE KONTROVERZE REPRODUKTIVNE MEDICINE I PRENATALNOG RAZVOJNOG STADIJA

prof. dr. sc. Suzana Vuletić & doc. prim. dr. sc. dr. med Ružica Palić Kramarić

Sažetak predavanja

Permisivnost životnog omalovažavanja embrija u suvremenom se društvu tumači različitim tezama progresivne humanizacije, kojima se osporava njegov pravni, biološki i moralni status da bi se njime moglo nekažnjeno raspolagati i biomedicinski manipulirati. Progresivni razvoj medicinske tehnologije i reproduktivne medicine, omogućili su invazivne intervencije u prenatalni razvoj: interceptivnim i kontragestativnim farmakološkim pobačajem, invazivnim tehnikama prenatalne i predimplantacijske dijagnostike, varijacijama (pot)pomognute prokreacije, genetičkim inženjeringom, manipulacijama terapijskog kloniranja embrionalnim matičnim stanicama te raznovrsnim eksperimentalnim istraživanjima. Kako bi se pred svim ovim medicinskim kontroverzama zaštitio ontološki status embrija, njegovo dostojanstvo, svetost i nepovredivost kao ljudskoga bića, potrebno je bioetički i moralno osvješćivati suvremeno društvo o temeljnim postulatima i etičkim imperativima, isticati neosporive biološke argumente i pravno-obvezujuće dokumente kako se ne bi upalo u ideološke, pragmatične i instrumentalizirajuće zamke obezvrjeđivanja statusa ljudskog embrija.



Suzana Vuletić

Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu

Redovita profesorica, Suzana Vuletić, završila je Filozofsko-teološki studij na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu. Potom upisuje magisterij i doktorat na Accademia Alfonsiana u Rimu. Završila je i trogodišnju specijalizaciju kliničkog bioetičara s Instituta Sacro Cuore

/ Poliklinike „Gemelli”. Završava i niz edukativnih radionica i kliničkih tečajeva s područja palijativne medicine. Do sada je objavila dvije knjige, desetak poglavlja u udžbenicima i stotinjak znanstvenih radova. Aktivno je nastupala na više od sto deset međunarodnih simpozija. Suraduje u izvođenju nastave na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i Fakultetu za dentalnu medicinu i zdravstvo u Osijeku. Sudjelovala je u izvođenju nastave na Teološko-katehetskom odjelu Sveučilišta u Zadru, Sveučilišnom studijskom centru za forenzične znanosti u Splitu i Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu.



Ružica Palić Kramarić

Medicinski fakultet Osijek, KBC Osijek

Doktorirala je na temu „Rizični čimbenici nastanka ponovnog moždanog udara u bolesnika na peroralnoj antikoagulantnoj terapiji varfarinom“. Članica je Hrvatskoga neurološkog društva, Hrvatskoga liječničkog zbora, Hrvatskoga katoličkog liječničkog društva, članica Izvršnog odbora Hrvatske udruge bolničkih liječnika te predsjednica Udruge cerebrovaskularnih bolesnika Osječko-baranjske županije. Sudjelovala je na brojnim domaćim i inozemnim kongresima, stručnim skupovima iz područja neurologije. Zaposlena je na Klinici za neurologiju Kliničkoga bolničkog centra Osijek na kliničkom Odjelu za cerebrovaskularne bolesti.